

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.

Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 7. novembra 1928.

Št. 45.

Desetletnica republike.

Pred desetimi leti se je zgodilo, da so osrednje evropske države podlegle v grozoviti vojni. Pred desetimi leti se je strmoglavil stari zgodovinski državni red in z republiko se je nadomestila monarhija.

Pred desetimi leti pa sta Avstrija in Nemčija izgubili največjo vojno izmed vseh, kar jih je zgodovina videla. Avstrija se je razbila, Nemčiji pa se je naložila vojna odškodnina, kakršne še tudi v zgodovini ni plačevalo nobeno ljudstvo. Odškodnina, ki jo morata plačevati stanova, ki vrednosti producirata, kmet in delavec. In ne samo to: država se je po razsulu tako nesrečno upravljala, da so ljudje izgubili vse prihranke, kar so jih imeli, trgovci in obrtniki svoj obratni kapital, posli in stari ljudje tisto, kar so si bili prihranili za stare dni. In če brez gotovine ne moremo gospodariti, se mora denar izposojevati iz inozemstva in se mora inozemstvu plačevati krvave obresti. Ali se bomo tega veselili? Državne temeljne postavice po vojni deloma ne veljajo več; tako je bilo mogoče, da je obubožal stan, ki je poprej zavzemal v družbi odlično stališče ter je plačeval največji davek: hišni posestnik. Da je to bila nesreča za vse, se bo šele spoznalo, deloma začne ljudstvo že danes spoznavati nesrečne posledice takega gospodarstva. Ali bomo radi tega zapeli „Te deum“? Število brezdelnih ljudi je kar gorostasno: 150—200—250.000, po zimi več, po letu manj; ali bomo razobešali bandere, ko več delati ni treba in velikanska armada mladih krepkih ljudi živi ob tem, kar se je drugim odtrgalo od mezde? Ali dobili smo republiko!

Eno si je delavec pridobil: osemurno dnevno delo, določene plače, zavarovanje za bolezen, za starost, za invaliditeto, za nezgode, za brezdelnost. Ali naše tovarne morejo čimmanj tekmovali z inozemstvom število ljudi, ki nimajo dela, raste in ko čujemo o racionalizaciji, moramo trepetati, da bo to število rastlo, dokler ne pride doba — ki že prihaja —, da iz delavskih družin več otrok ne bo. Potem brezdel-

nih ljudi tudi ne bo več! Ali se smemo tega pobjava veseliti? Ko se je delavec organiziral več ali manj na mednarodni podlagi, vidimo se organizirati tudi druge sloje: najprej v kartelih, v mednarodnih društvih vidimo se organizirati mednarodni velekapital: ta diktira cene, kmet in delavec pa jih plačujeta. Kmet je danes še tisti, ki dela 16 ur na dan, zaslužek pa mu navadno s hrano vred ne preseza treh šilingov na dan. Zato kmečki delavec in kmečki rok silita v mesto in tam najdeta več ali manj dela, ker je hlapec močnejši in vztrajnejši kakor mestni otrok. V mnogih kmečkih občinah se je število kmečkega ljudstva skrčilo že na tretjino tega, kar jih je bilo še pred 30 leti. Polja pa stoje neobdelana, ko nikdar ni bilo preveč kruha!

Ako vse to preudarjamo, se nove dobe ne moremo iz srca veseliti, marveč se povprašujemo: kaj še bo? Denarna vrednost se je nam ustalila, državni račun je urejen: stroški se redno krijejo z dohodki; a red je lahko tudi med berači. Vojne smo varni. Kar se tiče koroških Slovencev, smo dobili obljubo popolne avtonomije, neko menico, samo da se nam ni dala v roke in da na ti menici še ni zapisana nobena letnica. Plačilni rok pride menda ob svetem Nikoli.

Ni državna oblika tisto, kar dela ljudstvo zadovoljno in srečno. V propevanje družine kakor države je treba dela, varčevanja, pravice, reda, miru, treba je pravosti, treba zatirati telesne, še bolj pa duševne in moralne epidemije. Gospodar naj bo pravičen, hlapec in delavec pa naj bosta zvesta in pokorna. Državo naj vodijo razumni ljudje, ne pa kričarji. Ne vemo jeli naša državnica že povsem na pravih potih. Da jo spravimo tja, treba je, da dandanašnji vsakdo bere in se poučuje, da vsakdo pride volit, kadar treba, da vsakdo čuje nad temelji ljudskega blagostanja, nad pravico in resnico. In za naše ljudi je še treba, da se zavedajo, da so Slovenci, da imajo pravico do svoje kulture. Naj vsakdo spozna, da ne moremo napredovati, dokler ljudstvo ne bere in ne misli nič in da bo ljudstvo mislilo in

bralo, je treba, da seneha zaničevati naša beseda, da pridemo do svojega naravnega narodnega razvoja. Bog daj, da se Avstrije čez deset let moremo bolj veseliti kakor danes.

POLITIČNI PREGLED

Koroški deželni zbor, ki te dni zaseda, razpravlja o obračunu obrtno nadaljevalnega šolskega fonda za leto 1927 in o proračunu za leto 1929, o predlogu, ki predvideva spremembo občinskega reda mesta Celovec, in o predlogu glede proglačitve Baškega in Hodiškega jezera javnim vodam. Čudno je, da med tema ni Klopinskega jezera, ko se je ta predlog stavil že davno. Razpravlja tudi o mejah občine Blatograd in razširitvi telefonske službe v mestih in trgih.

Inozemstvo:

Češkoslovaška. Predsednik Masaryk je o priliki desetletnice obstoja republike izjavil: Ne moremo pričakovati, da se bodo določbe mirovni pogodbe povsod in od vseh sprejele brez ugovorov in brez protestov. Sam priznavam brez obotavljanja, da zahtevanje mirovne pogodbe nekoliko olajšav. To se pa mora zgoditi na odkrit in jasn način. Sovražna agitacija z neresnicami in naravnost z lažmi ne bo prinesla zaželenih korektur. V zunanji in notranji politiki je povsod mnogo amaterjev in diletantov, ki vznemirjajo politično javnost. Ravno v tem letu doživljamo primer takega diletantizma, ki zelo nestvarno agitira proti mirovnim pogodbam. — Usoda je hotela, da poleg Čehov in Slovkov živi v naši državi še dalj časa veliko število Nemcev. Ti naši nemški državljani so na veliki kulturni in gospodarski stopnji. Eden najvažnejših problemov naše države je, da se mora iz naše politike izločiti vsak šovinizem. V demokratični državi je naloga večine, da v smislu demokratičnih načel pridobi manjšino za državo. Vstop dveh Nemcev v vlado smatra predsednik kot srečen pričetek stalnega sporazuma.

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Zgodovina starega cilindra.

Po daljšem času sem vzel neko nedeljo popoldne palco v roko ter jo mahnil v sosedno župnijo, kjer smo nekdanje v družbi veselih mladih ljudi dosti prepevali. Tudi to je minulo; svetovna vojna je razpršila vse in ostali so mi le spomini.

Le eden ni zapustil tistega kraja in to je bil učitelj Milko Gornik, ki je med tem tudi prevzel mesto šolskega vodje. Bil je v srednjih letih, prijazne zunanosti in prikupljivega značaja. Vedno se je malo smehljaj in gledal nekako sanjavo v svet. Bil je samec. Za ženske se ni brigal. Dostokrat smo mu prigovarjali, da si vzame družico, toda nasmejal se je, zamahnil z roko in trdil, da je še čas. Uredil si je s časoma sam svoje gospodinjstvo, kupil si je opravo in kuhinjsko orodje; če že deloma prej, kuhar si je potem, ko se je vrnili z svetovne vojne, popolnoma sam. In prav dobro jo je pogodil. Delal bi čast vsaki izurjeni kuharici. Ustvaril si je tudi malo gospodarstvo. Petelini in kure so brskali okoli njegovega stanovanja in zadaj v hlevu sta tudi rohnela dva ščetinovca. Tako

je ustanovil Milko Gornik svoje ognjišče brez družice. Za postrežnico je imel staro ženo, ki je bila napol gluha in slepa.

„Da, človek ne pride v izkušnjava,“ mi je rekel Milko, ko sva sedela skupaj v gostilni pri dobri kapljici; „mladim ženskam nič ni verjeti. Delajo nam le preglavice. Saj poznaš ono pesem: Ženska le vara nas, vedno lokavo.“

„Si pač čudak,“ menim na to; „pa bi se vendar oženil!“

„E, boljše tako.“ In dvignil je kupico in jo zasukal spretno med prsti. Trčila sva in govorila o kaj drugem, ker sem spoznal, da mu ta snov ne ugaja.

Šel sem tedaj tisti dan skozi vas mimo hiše Milka Gornika. Okno je bilo odprto in ob njem je slonel moj prijatelj.

„O, živijo, kam pa ti?“ mi zakliče; „pojdi no k meni, da se malo pomeniva!“

Spoznal sem takoj, da je Milko dobre volje in da ima enega tistih dnevo, v katerih je kazal svoje posebno razpoloženje in povedal dosti več kakor pri drugih prilikah. Nisem mu tedaj hotel pokvariti veselja in krenil sem v hišo. V veži me je že čakal Milko, mi krepko stisnil roko in me vedel v svoje stanovanje.

Če rečem, da je bila soba, v kateri sva se vsedla, stanovanje, tako bralcu nisem povedal resnice. To ni bilo stanovanje, to je bil muzej,

ki bi delal vsakemu drugemu čast. Tam je stala stara omara, v njej so bile stare knjige, vezane v usnje, zaprašene, začrnele. Na omari so bile razprostrnjene različne ure, na stenah so visele raznovrstne zaprašene stare slike, med njimi zopet stenske ure; nobena ni šla več, vsaka je že davno počivala. Tam visi stara zarjavela sablja, poleg nje staro bandero, že vse razcefrano, preluknjano, blizu sloni puška, ki ji manjka petelin; ni nobene nevarnosti več, da bi mogel kdo komu z njo upihnuti luč življenja, odslužila je svoj čas.

„No, vsedi se, vsedi, prijatelj!“ povabi me Milko in mi ponudi star stol, ki bi vedel tudi marsikaj povedati. Prisedla sva k okrogli mizi, pregrenjeni z zelenim prtom, ki je spadala tudi med zbirko starin, a opravljala sedaj še prav dobro svoj posel.

„Postrežnica je šla ravnokar v cerkev. Ti sapa ti, ravno tedaj odide, če dobim gosta,“ huduje se Milko in prosi, da malo potrpi. Reki izgine iz hiše. To priliko porabim, da si še natančneje ogledam vse. Tam na drugi omari krasna ura s šestimi sohicami iz alabastra; ena je malo natrta, dosti pozlačenega, na sredi je celo zlata krona, znamenje, da je bil ta časomer nekdanje grofovsko last.

Milko se je vrnil in smejal: „Ga že imamo, ga že imamo!“

Nemčija. V nemškonacionalni stranki se je vršil pretekli čas boj med tremi skupinami. Skrajna desnica, ki jo je vodil Hugenberg, ni bila zadovoljna z načelnikom stranke grofom Westarpom, ki je zastopal zmerno sredino. Hugenberg in njegovi pristaši so zahtevali, naj nemški nacionalci sprejmejo v svoj program obnovo monarhije pod Hohenzollernci. Sredina k temu nič ni rekla, levica pa je zahtevala, naj se nacionalci sploh odpovedo monarhističnih misli. Levico vodi Lambach. Stranki je grozil razcep. Predlog, naj se v vodstvo stranke izvoli po en pristaš vsake skupine, ni bil sprejet. Končno je občni zbor stranke vzela na znanje odstop grofa Westarpa kot predsednika stranke, mu soglasno izrekel zaupnico in izvolil Hugenbergu za predsednika. S tem je stranka krenila na skrajno desnico. Hugenberg je bil do prevrata ravnatelj znanih Kruppovih tvornic v Essenu. Sedaj je poslanec v državnem zboru in časnikarski podjetnik. Kot tak izdaja celo vrsto dnevnikov in drugih listov. Ima pa tudi zveze z drugimi listi, da računajo, da lahko bolj ali manj neposredno vpliva na 1800 večjih in manjših časnikov. V svojem programu je poudaril samoraslost nemškega življenja in zahteval izločitev vsakršnega inozemskega vpliva iz Nemčije. Nemški nacionalci so v manjšini in opoziciji, zato izvolitev Hugenbergu ne pomenja ogrožanje evropskega miru, pač pa bo vplival v notranjem. Pripeti pa se lahko tudi, da bo prepis radi različnih struj v stranki trajal dalje, in da se bo stranka še dalje razkrajala. — Ostavko je podal tudi vodja katoliškega centra dr. Marks. Izstop je povzročilo šibko zdravje in naveličanost političnega dela. Splošno tožijo v Nemčiji, da manjka mož voditeljev. Stari se umikajo, v mladih ni več tiste borbenosti, ki je v takih težkih časih potrebna. To velja skoro za vse odločilne stranke.

Volitve v Švici. Vršile so se 28. oktobra. Senat bo sestavljen nastopno: radikalni demokrati 21 (dosedaj 20), katoliški konservativci 18 (18), socijalni demokrati 0 (2), kmečka obrtniška in meščanska stranka 3 (2), liberalni demokratje in socijalni politiki dobijo vsak po 1 mandat kakor dosedaj. Socijalni demokratje so izginili iz švicarskega senata, ki predstavlja sedaj popolno meščansko zastopstvo. Pri volitvah v poslansko zbornico (narodni svet) je bilo le malo izprememb, in sicer za tri do štiri mandate v korist katolikov in za dva mandata v korist nacionalnih demokratov. Svobodomiselni socijalni politiki, kmečka stranka in komunisti izgubijo po enega do dva mandata.

DOMAČE NOVICE

Duhovniške vesti. Tinjsko proštstvo je dobil g. Anton Benetek, dekan in župnik na Zihpoljah. Za soprovizorja na Zihpoljah je bil imenovan g. Kristo Košir, župnik v Borovljah. Kanonikom stolnega kapitla v Celovcu je bil imenovan g. dr. Martin Ehrlich, prošt v Tinjih. Dekanat Borovlje bo zanaprej upravljal g. Štefan Singer, dekanijski svetnik in župnik v Kapli.

„No koga?“

„He, he, saj vendar veš. Kjer sta dva Slovencu skupaj, je tretji med njima. Liter vina, evo ga!“

In zasmejala sva se oba. Milko je napolnil kupice in trčila sva na dobro zdravje.

„No, pri meni pa še nisi bil,“ povzame besedo Milko.

„Res ne. Mi je žal, da si nisem že prej ogledal teh stari. Oprosti, da sem storil to zdaj deloma v tvoji odsotnosti!“

„E, stara šara, he, he, bi najrajši vse prodal,“ se zasmije Milko in zopet nazdravi. „Veš, še tisti cilindri tam gor v oni škattli ti dam pcvrh, he, he, veš, tisti cilindri s škattlo vred.“

Rekši vstane in sname z omare zaprašeno okroglo škattlo, jo odpre in potegne iz nje lep, rekel bi, še čisto nov cilindri na klak.

„To pa vendar ne spada med starine. S to pinjo modrosti bi se lahko ponašal vsak minister.“

„Med starino sliši cilindri, pa tudi jaz, he, he... Prijatelj, le pij!“

In trčila sva. Milko je globoko nagnil kozarec, si vžgal cigareto in začel:

„Veš, prijatelj, danes sem posebno dobre volje in ker si ti, povem ti zgodovino tega cilindra.“

„Na to sem pa res radoveden,“ pripomnim

Hodiše. Heimatschutz se je ustanovil dne 4. novembra. Govoril je bivši okr. glavar Rainer iz Celovca. Celo zborovanje je bilo hujskanje zoper Slovence in soc. demokrate. „Ti dve stranki morata izginiti iz Hodiš!“ Naj malo potrpijo! Soc. demokratom pa voščimo srečo, ko tem pete ližejo. Zvečer je šel novo delo oznanjat oddelek k Došnjaku in je tam prodajal svojo modrost in svojo kulturo. Ko bi ne bilo nekaj bolj pametnih med njimi, katere je bilo že sram svojih tovarišev, bi jim šlo bolj slabo, zakaj gostilničar jih je spravljal že pri vratih ven. Dovolj so jih slišali, pač se nazadnje poravnali s tem, da bo prihodnji poslanec za naš okoliš, namesto gospoda Ivana Starca, ki jim je tako na srcu, K... Mihej, ki ima najdaljše noge in najneumnejšo bučo. Mi pa že vemo, kaj imamo storiti. V tem se vidi, zakaj zborovanje in kakšni ljudje se zbirajo in koliko jim je za mir.

Tinje. (Razno.) Po osemletnem dušnem pastirstvu v Tinjah so se dne 29. oktobra preselili mil. g. prošt dr. Martin Ehrlich na novo mesto v Celovec za stolnega kanonika. Težko smo se ločili tinjski farani od njih. Njihova delavnost nam zapušča lep spomin, krasno prenovljeno hišo božjo, za katero so veliko žrtvovali in nas vabili še posebno na dan slovesa, na god Kristusa Kralja. Mladina, ki so jo učili toliko lepih pesmi, jim je poklonila v dar zahtevalno skupno sv. obhajilo. Ohranili jih bomo v najboljšem spominu in želimo, da bi tudi na novem mestu dosegli mnogo uspeha in blagoslova božjega. — Na praznik vseh svetnikov so pozdravljali naš novi mil. g. prošt Anton Benetek svoje nove farane. Vse je prihitelo poslušati prve pozdrave novega dušnega pastirja, ki so veljali starim in mladim. Upamo in želimo jim mnogo blagoslova v vinogradu naše fаре, da bomo, kakor smo prve pozdrave radi poslušali, poslušali še naprej prav mnoga leta. — Pred par tedni se je na lovu pripetila izredna nesreča. Podomače Štrikeju v Vabnji vasi se je nepričakovano sprožila puška in je strel zadel gostilničarja Lavreja v nogo. Ponesrečenca so prepeljali takoj v celovško bolnico, ki jo je po treh tednih zopet zapustil. K sreči strel ni zadel ravno v koleno, kar bi bilo tvorilo veliko nevarnost za nogo.

Žitara vas. (Umor.) Dne 30. oktobra se je izvršil pri nas zločin, kakršnega še ne pomnijo ljudje v fari. Friderik Seifritz, starejši sin bivšega posestnika Miklavčevega in nemškonacionalnega poslanca, je ustrelil na svojem posestvu v Vinogradih svojo taščo. Ker mu njegova žena na neko vprašanje radi matere ni hotela dati takoj jasnega odgovora, ji je dal zaušnico in ji zagrozil, da jo bo že naučil. Nato je šel iz kuhinje v sobo po puško in že takoj iz veže pomeril na njo. V tem kritičnem trenutku je priskočila od zadaj taščica, ki se je nahajala na dvorišču, in zagrabila za puško. On je nato najprej sunil taščo čez prag in ko je hotela zbežati, ji je pristrgel pot in jo ustrelil iz daljave par metrov v levo stran prs, nakar se ona takoj zgradila mrtva na tla. Seifritz je potem zanesel puško nazaj v sobo in šel v vas pripo-

in pogledam Milka, ki je napravil nekako otožen obraz, a se zopet nasmehnil in nadaljeval:

„Veš, to je bilo pred kakimi petindvajsetimi leti. Tedaj sem bil še mlad, poln veselja in brez skrbi. Seve cvenka v žepu tudi ni bilo; a kaj to, saj pravi Stritar:

A kaj mladost ne zmore, zaupa v sebe in prestavlja gore.

Bil sem, kakor ti je znano, v tej vasi za učitelja. Moj šef je bil dobra duša, imel je samo svoje posebne muhe. Največja napaka pa je bila, iz česar izvira vse zlo, da je imel lepo hčer Zorico. Kaj bi razlagal na dolgo? Zaljubljen sem se v njo do ušes in ona v mene. Saj se nisem mogel zoperstavljati, ko pa je bila tako ljubka, srčna, lepa kakor angel, črne lase, črne oči in obraz kakor kri in mleko. In ljubila sva se tako iskreno, nedolžno in plavala sva v sreči.

Bilo je neki lep večer; luna je ravnokar izšla izza daljnega hriba, vladal je nebeški mir, le od bližnjih goric sem so udarjali klopoteci in oznanjevali veseli čas bližajoče se trgateve. Roko v roki sem šel z Zorico po beli cesti na vrh klanca; občudovala sva lepoto tajinstveno lepega večera. Objel sem svojo izvoljenko in ji srčno pogledal v oči.

„Oj, Zorica, moja moraš biti, moja vedno! Zasnuj me v kratkem pri tvojem očetu.“

(Dalje sledi.)

vedovat, da je staro „mrtvoud zadel“. — Ko je lani ravno pred letom to poslopje pogorelo, je eksplodiralo zelo veliko municije, pripravljene svojčas menda za Jugoslovane, a toliko je je vendar še ostalo, da je postala pridna taščica žrtev.

Hodiše. (Ogenj.) Minulo sredo okoli polnoči je pogorel skedenj po domače Sveteja v Plešerki. Razum živine se ni dalo kaj rešiti. Tudi se ne ve, kako in kje je ogenj nastal. Škoda se ceni na 15.000 S in je tudi žalostno, da posestnik kljub dobremu gospodarstvu ni bil zavarovan proti ognju. Prvi je bil, kateremu je klical naš novi veliki zvon na pomoč.

Borovlje. (Občinska seja 30. oktobra.) Pred prehodom na dnevni red se župan hvaležno spominja g. Kulterer, ki je dolga leta sodelovala pri različnih dobrodelnih društvi. — Prečita se dopis od nemškega otroškega vrta, ki se zahvaljuje za podarjenih 10 metrov drv. — Posestnik Šajder v Borovljah izjavi, da noče imeti več bika, ker se ne izplača. Ker je žival že stara, se sklene, da se proda. Nadomestilo se bika zaenkrat ne bo, ker je v občini itak še 6 potrjenih bikov. — Sprejme se nekaj oseb v domovinsko zvezo, nekaj se jih zavrne. — Odkar se je vpeljal v Borovljah živinjski sejem 8. septembra, se je opustil sejem na dan sv. Martina. Sedaj prebivalstvo zopet želi, da bi bil živinjski sejem tudi na dan sv. Martina. Poslale so se okrožnice 16 občinam v bližini Borovljah in vse so izjavile, da večina želi, da ostane dosedanja živinjski sejem, poleg tega pa naj bo tudi na Martinovo živinjski in kramarski sejem. Sklene se, da se napravi v tem smislu vloga na deželno vlado. Letos bo Martinov sejem 13. novembra. — Dekanat Borovlje zahteva pojasnila glede stanovanja za mežnarja v Borovljah, ki ga je menda dolžna oskrbeti občina Borovlje. O tem se vrši dolga razprava. Večina izjavi, da se je sklenil med zastopnikom cerkve in občino spomladi 1928 dogovor, da ostane poslopje mežnarje neobremenjena last občine in da se bo v tem smislu odgovorilo tudi dekanatu. — Jakob Lavsek iz Slovenjega Plajberka prosi za gostilniško koncesijo pri „Jägerheimu“ na Dobravi. Ker je tam stara gostilna, večina prošnje priporoča, vendar se izreče proti točenju žganih pijač. Župan omenja, da se je občina izrekla vsakokrat proti točenju žganja, vendar je glavarstvo v vseh slučajih to dovolilo, kar znači, da naše oblasti nočejo napraviti konec pijančevanju. — Občina Medborovnica zahteva mezdni davek od delavcev, ki delajo v Borovljah, a stanujejo v občini Medborovnica. Vloga trdi, da dela v Borovljah 58 delavcev iz Medborovnice in okoli 600 iz Borovljah ter zahteva 100 odstotkov, to je približno 2000 S. Dognalo pa se je, da dela v Borovljah 58 delavcev iz Medborovnice in 1100 iz Borovljah, kar znači 3,7% ali približno 700 S na leto in ta znesek tudi resnično odgovarja dejanskemu stanju. Ti doneski so posneti po letu 1927 in se bo v tem smislu rešila tudi vloga. — Občinsko poslopje se je nanovo krilo z eternitom, kar je stalo okroglo 1500 S. — Dovolji se, da se sme pričeti z pripravami za povečanje vodovoda. Vrelec pod rezervarijem se bo skušal pritegniti potom avtomatične sesalke. Delo se razpiše po novem letu in napravi proračun. Stroške te naprave bodo krili samo dotični, ki imajo vodo iz vodovoda. — Železniška uprava namerava napraviti nove betonske kanale na progji Svetna vas—Podgora. Se odstopi stavbnemu odseku, da zadevo na licu mesta pregleda in izreče svoje mnenje. — Načelnik pašnega odseka še poroča, da je bilo letos na občinski planini na Rutah 23 komadov goveje živine in da se lahko reče, da so bili vsi posestniki živine prav zadovoljni. — Nato se reši še nekaj točk ubožnega odseka.

Celovec. (Razno.) V Borovljah je bil zaprt neki Julijus Stanič iz Kanala, ker je osumljen, da je vlomil pri trgovcu Renku in gozdarju v Selah. — Pri postaji Lipa Strmec se je zaletel motorni kolesar Roth s še eno osebo v zaprto železniško prečnico. Vsled zaleta sta padla oba na tračnice in obležala nezavestna. K sreči je čuvaj oba pravočasno zapazil in ju zavlekel na stran, drugače bi bila povožena. — Od 19. novembra do 7. decembra se vrši v Celovcu tečaj za pregledovalce mesa in živine. — Deželna vlada je imenovala za nadučitelja v Medgorjah Winfrida Mariniča, za nadučitelja v Slov. Plajberku Franca Rosserja, za učiteljico v Bistrici v Rožu Ljudmilo Ceranič; upokojen je bil Franc Maklin, nadučitelj v Škocijanu. —

Zila je pretekli teden pri izlivu prestopila bregove in poplavlila cesto. O poplavi se poroča tudi iz gornje Ziljske doline, kjer je pri Šmohoru nastalo celo jezero. — Koroški deželni zbor se je danes sestel. — Kaklu v Zadoljah je nekdo ukradel iz stanovanja denarnico s 100 S, lovsko karto, orožni list, srebrno žensko uro in par čevljev, svoje raztrgane pa je pustil tam. — Vsled državnega praznika je sejem v Pliberku preložen na 19. november. — 29. oktobra so potegnili iz Vrbskega jezera 20letnega utopljenca, ki pri sebi ni imel nobenih listin. — Dne 27. oktobra je bilo na Koroškem 3130 podpiranih brezposelnih. V enem tednu je naraslo število podpiranih brezposelnih za 268. Če dalje slabše bo. — Hubert Tomz, ki je zakrivil pri beljaških Toplicah 5. oktobra smrt treh oseb, ker se je pijan vozil z avtomobilom, je bil obsojen na 18 mesecev zapora. Po razglasitvi obsodbe je hotel skočiti z drugega nadstropja na cesto in izvršiti samomor. Pri tem mu je zdrknila ura iz žepa in padla nekemu dečku na ulici na glavo. — Drava je 1. t. m. zelo narasla in sicer vsled hudega deževja v okolici Gornjega Dravograda in Lienca. — Fric Seifritz v Vinogradih pri Žitari vasi je 31. oktobra v prepiru ustrelil svojo taščo z lovsko puško, da je takoj na mestu umrla. Seifritz je bil predan okrajnemu sodišču v Dobrli vasi. — V noči na 1. t. m. je v Plešerki pri Hodišah pogorelo Svetejevo gospodarsko poslopje. Škoda znaša 20.000 S. Posestnik ni bil zavarovan.

Globasnica. Nepričakovano in nenadoma si je izbral Luka Grainer pd. Hudnik, pd. Svojčnikov Pepco v Vogrčah za družico v svojem življenju ter jo po veseli svatbi, ki se je vršila pri Švitarju, odpeljal na svoj dom. Novoporočencema želimo obilo sreče na mnoga leta!

DRUŠTVENI VESTNIK

Globasnica. (Materinski dan.) Pričela se je na deželi pri društvih jesenska sezona. Tukajšnje društvo je to sezono otvorilo z Materinskim dnevom. Domači g. župnik je v daljšem govoru podal materam mnogo lepih naukov, navedel je dolžnosti, ki jih zahteva naša vera od naših mater. Predsednik društva pa je opozoril matere, da imajo tudi napram narodu izpolniti nekatere dolžnosti. Dekleta so nato deklamirale dovršeno par primernih presmi. Nato so dekleta povečini novinke predstavljale igro „Na trnjevi poti“, ki je nudila gledalcem mnogo podučnih prizorov. Ker so bile igralke povečini novinke, je bilo opaziti pri nekaterih premalo gibčnosti (kretenj), dočim je bila njih govorica gladka in čista. Splošno pa je mnenje, da je bila igra dovršeno uprizorjena. Treba je te igralske moči izvežbati samo v nastopu in v kretnjaku in društvo bo preskrbljeno z zadostnim številom igralcev. Dasi nekateri gotovi elementi izpodkopijujejo društvu trdna tla, toda nič strahu, še je mladina dobra in narodna, ki bo vselej pripravljena žrtvovati toliko za društvo, kolikor bodo drugi uničili.

ZADRUŽNI VESTNIK

Dobrodelno ali trgovsko poslovanje hranilnic.

Gospodarstvo brez denarnih zavodov je dandanes nemogoče. Ne samo radi tega, ker rabijo podjetja kredita, ampak tudi radi enostavnosti obratovanja, da se na ta način znebijo podjetja poslovanja z denarnimi operacijami. Denar mora krožiti v gospodarstvu kot kri v človeku in se nekje zbirati, da se oddaja tja, kjer nastopi potreba. Le na ta način si je mogoče raztolmačiti narast denarnih zavodov v zadnji dobi, ki so ustanovila v le količkej prometnem mestu svoja obratovanja, zlasti banke. Vendar se je izkazalo, da niso za deželske razmere najbolj primerne, ker ne morajo delati z dolgimi obroki, kakor jih zahteva kmetijstvo. Mi smo ostali pri naših hranilnicah in posojilnicah, ki smo si jih v teku časa ustanovili, in priznati se mora, da so se obnesle kljub pogubnim gospodarskim in političnim prilikam v zadnji dobi. Centralizacija vseh hranilnic v Zvezi koroških zadrug v Celovcu je posrečena stvar že iz tega vidika, da se pojedine hranilnice medsebojno podpirajo in izravnavajo v denarnem prometu. V slučaju potrebe mora potem centralno vodstvo iskati stike s še večjimi denarnimi zavodi, od katerih prejema sredstva, ker se ne sme dogoditi, da bi prišli

v gospodarske neprilike radi pomanjkanja denarja. Nacionalen princip v tem oziru ne more biti tolikega pomena, da bi ne dopuščal potrebne in koristne gospodarske stike na najvišjem mestu, ker za nas more biti važno le to, da si držimo srečno na deželi posejane postojanke naših ustanov, ki pridejo neposredno v stike z našim življenjem. Za poživljenje teh ustanov pa hočem pregovoriti par besedi.

Sistem hranilnic in posojilnic po Rajfajzenu, na katerem slonijo tudi naše, je bil zamišljen vsekakor kot humanitarna ustanova proti odiranju kmetov po vaških oderutih in skupuhih, ki so jim posojevali denar proti visokimi obrestmi. Zato ni smelo poslovanje nič ali vsaj tako malo stati, da se je mogel pridobljeni denar zopet poceni oddajati. To pa je bilo mogoče samo na ta način, da so izvrševali denarne posle člani zadruge brezplačno ali proti malenkostni odškodnini. Povsod se še najdejo taki idealisti, ki žrtvujejo za dobrobit svojega bližnjega nekaj časa, vendar v današnji dobi čim manj. Tu ima za svoj obstanek vsak sam toliko brige, da mu ne preostaja časa za druge. Mogoče je hiranje in zaspianost v združništvu pripisati temu dejstvu, ker človek pač nikdar ne obrača največje pozornosti delu, na katerega ni navezan in od katerega si ne služi vsakdanji kruh. Člani odbora, ki zastopajo častno funkcijo okoli zadruge, se preradi zanašajo drug na drugega in čestokrat se zgodi, da ravno radi tega ostane posel nestorjen. To pa ni samo zlo za zadrugo samo, ampak tudi za člane, katerim ni postreženo tako, kot zahtevajo, da ne govorim od moralne ravnodušnosti, ki se na ta način vzgaja v široki plasti ljudstva napram združništvu.

Kakšne posle imajo hranilnice in posojilnice? Večinoma se pečajo z vlogami in posojili na ta način, da sprejemajo vloge proti neki določeni obrestni meri in oddajajo naloženi denar kot posojila za neko višjo, določeno obrestno mero. Razlika med obema merama je dobiček, od katerega se poravnajo upravni stroški. Za kritje, ki je pri posojilih potrebno, služi navadno ali vknjižba v zemljiški knjigi ali pa menica, o katerem predmetu pa bomo ob priložnosti posebej govorili. Nedvomno pa se dá delokrog obratovanja še razširiti, ker akoravno nimajo hranilnice in posojilnice po postavi ista pravila z ozirom na poslovanje kot banke, vendar se smejo pečati s posli, ki gredo preko omenjenega delovanja. Sprejemajo se lahko vloge na knjižice in v tekočem računu, ki je prikladen zlasti za dnevne transakcije, ker se računu enostavno pripiše ali odpiše, kakor pač zahteva stranka. Polletno ali letno se potem napravi stranki izvleček in pripišejo stroški. Že ako bi se mogel udomačiti samo ta posel, bi že bilo toliko dela, da bi se morala nadomestiti stalna moč, ki bi to izvrševala. Kmet, ki nima dosti časa za denarne posle, bi lahko vzdrževal svoj stalni račun pri najbližji hranilnici in ta bi odkazovala različni plačila, ki jih mora izvršiti. Ako ima dosti gotovine vložene, se mu ta še dnevno obrestuje, kar mu prinaša poleg varnosti še dobiček, v slučaju sile pa bi lahko dobil potreben kredit, ne da bi bil pramorán, za vsako ceno prodati svoj pridelek, da pride do gotovega denarja. Ravno pri kmetih še na žalost ni prodrlo načelo varčnosti v vsakem primeru, ker drugače bi ne puščali ležati gotov denar brezplodno doma, kjer se lahko okrade ali izgubi, ampak bi ga naložili. Da pa je denar varno naložen pri hranilnicah, se vidi iz tega, da se še ni nikdar zgodil slučaj propada niti v najhujši dobi gospodarske krize, ker so hranilnice ali zadruge z omejeno, to je do gotove vsote zjamčene zaveze ali pa celo neomejene zaveze, za katere odgovarja premoženje vseh članov. Vojna s vojimi neveselimi pojavi inflacije in padanja denarne vrednosti je bila sicer grobokop združnemu gibanju in je uničila premoženje zadrug, ali to ni bil pojav slabe združne misli, nego pojav slabe državne finančijske politike, na ta način, da je — odkrito rečeno — država obogatela na škodo njenih članov. V zadnji dobi se brigajo za hranilnice tudi občine, ki nimajo baš majhnega prometa, in jih ustanavljajo ter postavljajo na deželi ne majhno konkurenco prodirajočim bankam. Ta čin je gospodarsko samo pozdraviti, ker je občina vedno v stanju, si najeti posojila v slučaju potrebe, kar napravijo hranilnice kot take v veliko težji meri, ako nimajo za kritje realne podlage. Poleg tega je občina s vsojim aparatom v taki tesni zvezi s posameznikom, da že

služi samo ta stik kot agitacija tudi za združno gibanje. To se zlasti opaža v Sloveniji, ki je glede podeželnih hranilnic izborna organizirana in zaposluje po 2 in več samostojnih nameščencev v vsaki, količkej prometni hranilnici ali posojilnici. Delokrog se na ta način lahko razširi tudi na druga gospodarska vprašanja, zlasti glede združništva vobče, skupnega nakupovanja ali prodaje kmetijskih pridelkov, posredovanja pri sklepanju kupčij, inkasiranje denarja itd. (Konec sledi.)

PRAVNI VESTNIK

Našim naročnikom in članom „Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ dajemo neobvezno brezplačne pravne nasvete. Odgovorimo ali v listu pod sporočeno šifro ali pa pisмено, če vprašalec priloži znamko za odgovor.

0 meja.

Kmet ljubi svojo zemljo, na katero je navezan od svojega rojstva. Kjer je preživel brezskrbno otroška leta, preizkušal svojo rastočo mladeniško moč, kjer je v potu obraza svojega dela za vsakdanji kruh, to je zemlja, ki mu je prirastla k srcu. Zato skrbno čuva posest, ki jo je podedoval od prednikov.

Deloma ta ljudbezen od rodne grude, deloma pa tudi splošno v človeški naravi vkerinjenno strmljenje in pohlep po imetju in vedno večjem imetju povzročita čestokrat med kmetiskim ljudstvom hrupne prepire in silno sovražstvo. Že od pisateljev starega veka izvemo, da je povzročila neednost glede zemljiških mej med sosedi kreg in sovražstvo. Zato se je že od nekdanj občutila potreba, da bi se našel način, ki bi v takih prepirih privedel hitro do razsodbe in sicer brez velikih stroškov, zakaj pot tožbe in dolge pravde, združene z ogromnimi stroški le poglobijo razdor, ki je nastal med sosedi.

Tozadevne zakonske določbe, ki so veljale v Avstriji do leta 1915, so bile v mnogih ozirih pomanjkljive in nejasne. Leta 1915 pa je nastala v Galiciji in Bukovini vsled vojnih dogodkov glede mej velika zmeda. Komisija, ki je takrat bila sklicana v Krakov, da pospeši in omogoči rešitev iz nastale zmedenosti, je zahtevala nujno zakon z enostavnejšimi in jasnejšimi predpisi. Iz te nujne potrebe po zopetni upostavitvi starih mej je izšla cesarska naredba z dne 22. junija 1915 o obnovitvi mej, ki velja še danes za celo Avstrijo. V življenju se je izkazala posebna prednost tega zakona v tem, da se navadno tekom obravnave posreči med sprtimi sosedi zopet vpostaviti mir in slogo. Glavne določbe tega zakona hočemo spoznati v sledečem:

Zakon loči dva slučaja. Prvi slučaj je dan takrat, kadar se meja, ki je veljala dosedaj sicer še pozna, toda le slabo pozna in obstoja nevarnost, da bo popolnoma izginila. To se lahko zgodi; na pr. mejni kamni so se na katerikoli način odstranili, jarek, ki je bil za mejo, je zasula voda, struga, ki je dosedaj bila za mejo, je usahnila in bo v kratkem popolnoma zrasla ali pa v gozdu presekana, oziroma izklesčena meja bo v kratkem popolnoma zrasla itd. V tem slučaju vsak mejaš lahko zahteva od sosedov, da se meja obnovi, to se pravi, da se nanovo zaznamuje. Najbolj pametno je seveda, da se sosedje mirnim potom, ne da bi klicali sodnijo na pomoč, sporazumejo in mejo nanovo zarišejo, in sicer na viden in nepremakljiv način. To predvideva tudi zakon in določa, da naj tisti, ki je klical brez potrebe sodnijo na pomoč, plača stroške sodnijskega postopanja. Ako pa ne pride do mirnega sporazuma in je nevarnost res nujna, lahko mejaš pri okrajni sodniji vloži prošnjo, da naj sodnija mejo obnovi, oziroma nanovo zaznamuje. Ni torej treba tožbe, ampak zadostuje navadna vloga. Če so drugi sosedje proti temu, bo sodnik najprej ugotovil, ali res obstoja potreba po obnovitvi, to se pravi, ali se je res bati, da se bo meja zabilasala, nato pa bo na licu mesta ugotovil potek meje in jo nato zaznamoval na tak način, da se bo lahko videla in da ne bo nevarnosti, da se v teku časa premakne. Tudi bo sodnik mejo v sodnijskih zapiskih lahko ugotovil.

Pravica zahtevati pri sodniji obnovitev in novo zaznamovanje meje nikoli ne zastara, torej tudi v tridesetih, oziroma štiridesetih letih ne.

O drugem slučaju, ki je dan takrat, kadar se potek meje sploh ne pozna več, kadar je glede mej že nastala zmeda, pa bomo govorili prihodnjič.

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 31. avgusta 1928.

(Konec.)

Skrb za potrebno krmo.

Ministrstvo je kulturni svet opozorilo, naj se poskrbi za v jeseni nasejano krmo, bi bi dala v zgodnji pomladi kaj pridelka. — Nadz. Frank: Ministrstvo nas je pozvalo, naj povemo, koliko polja se bo z zgodnjo krmo obsejalo, koliko semena bo treba in koliko bo vse stalo. Kot taka krma bi prišla v poštev inkarnat detelja. Ali ta se v deželi še ni dosti preskusila. Sicer so jo gospodarji v okolici Celovca že sejali in se je tu obnesla. Drugo bi bil zimski grah: s tem se delajo poizkusi že tri leta in so se obnesli. Ljudje, ki ga sejejo, imajo začetkom majnika že lepo krmo. Potem bi prišla v poštev zimska grahovica in zimski ječmen. Ta grahovica se seje v Kanadi in bi seve tudi pri nas prospevala. Brzobjavno se je pisalo po cene, da jih prekupci na Dunaju ne poženejo nenadoma kvišku. — Šumy: Leti 1927. in 1928. sta bili obe suhi. Ko sem bil tedaj kmetijski učitelj v Velikovcu, smo poizkušali ta semena. Porabili smo dva vagona zimске grahovic in zimskega graha z lepim uspehom; a to seme je bilo zelo drago in so ga ljudje le težko kupovali, četudi so dobili 50% podpore. Inkarnat-detelja pa ni rastla in je ljudje niti videli niso.

Žrebeta.

Faschin g se pritožuje, da je nek posestnik v Labudski dolini dobil že četrti transport žrebet iz Jugoslavije in da ljudje ta žrebeta kupujejo. — Ferlič: Minuli pondeljek je bil v Šmohoru konjski sejem, na katerem se je prodalo eno samo žrebe! Bilo bi zdaj odprodati kakih 100 žrebet, vsako po 400 S, počez. Dr. Scheicher: Ako so listine v redu, vlada uvoza ne more braniti, dokler veljajo trgovske pogodbe. Do konca julija se ni uvozilo nič, za mesec avgust pa še nimamo poročila.

Stroški v bolnicah.

Ritscher poroča, da je ministrstvo odločilo, da kmetijske bolniške blagajne bolniških stroškov v bolnišnicah onstran meje ne plačujejo. V obmejnih krajih se zdaj dogaja, da se sprejme v delo človek in se zanj plačuje domača bolniška zavarovalnina. Človek potem odide čez mejo in tam zbolí ter pride v bolnico: zdaj nastopi postavno razmerje med delodajalcem in bolnico in delodajalec mora plačati bolniške stroške, četudi je prej plačeval zavarovalnino! Ako to ostane, kmetje takih ljudi bolniški blagajni sploh ne bodo prijavljali. — Dr. Scheuch opozarja, da se velik del konjske trgovine vrši med kmeti in cigani! Treba je kmeta svariti, naj konj od ciganov ne kupuje in vlada naj se poslužuje kar najstrožje raznih sanitarnih predpisov, da takšno trgovino vsaj ovira.

Beljaške tržne cene. Beli ohrovt 30, rdeče zelje 40, kapus 50, karfijol 160, korenje 50, repa 20, pesa 60, kumare 50, endivija 20, čebula 60, česen 140, špinacija 80, redkev 10, hren 140, krompir 18, namizna jabolka 60, hruške 120 g za kg. Goveje meso 3,20, telečje 3,60, svinjsko 4, prekajeno 4,60 S za kg. Orehi 2, breskve 1,60, češplji 1,20, brusnice 1,50 S za kg. Mleko 44, kislo s smetano 44 g, sladka smetana 4, kisla 2,40 S liter, čajno maslo 6,40, maslo za kuho 5,20, skuta 1,60, strd 6 S za kg. Jajce 24 g.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Dunaj je dobil neposredno telefonsko zvezo z New Yorkom in Mehiko. Pogovor treh minut z New Yorkom stane 310 S, z Mehiko pa 414 S. — Pri tramvajski nesreči na Dunaju 25. oktobra je bilo ranjenih 30 oseb. — Cestna zbirka za dunajske slepce je dala 81.281 S. — 28. oktobra so se v Dunajskem Novem mestu spopadli hajmatšucerji in ščubundovci. 7 oseb je bilo aretiranih. — V Hollensteinu na Sp. Avstrijskem je alkoholik Prohacek s kuhinjskim nožem zaklal in razmesaril svojo ženo ter svojo dveletno hčerko. Ljudstvo ga je hotelo linčati. — V Avstriji pride na vsakega človeka 38 S 10 g carine in 35 S 70 g davka na blagovni promet. — Karl Neuwirt je ovil

v samomorilnem namenu svoji nevesti v bližini Heiligenkreuz pri Dunaju žico okoli vratu, sam pa je splezal na drog z daljnovodom, na katerega je pritržil drugi konec žice. Struja 20.000 voltov je deklico takoj umorila, Neuwirt pa je dobil težke opekline in je bil prepeljal v bolnico. — Nemčija: V Berlinu je pijani šofer zavozil s tovornim avtom v cestno železnico. Pri tem sta bila dva mrtva in 25 ranjenih — V Berlinu imajo pol milijona telefonov. — Na berlinskih kolodvorih je toliko krompirja, da je zmanjkalo prostora in voz. — Zrakoplov „Grof Zeppelin“ je 29. oktobra zjutraj zapustil s 63 osebami, od teh 38 mož posadke, letališče Lakehurst in pristal 1. t. m. ob 7. zjutraj v Friedrichshafenu. 6 potnikov je vožnjo plačalo, ostali pa so se vozili zastonj. Poleg tega je vozil 50 tisoč poštnih pošilk za Evropo. Na zrakoplov se je vtihotopil tudi 19letni Terhune, ki so ga uporabljali potem v kuhinji. „Zeppelin“ je vozil iz Amerike v Evropo 71 ur. Vožnja je bila zelo nevarna in naporna, ker so pihali močni vetrovi in vsled goste megle. Izkazalo se je, da so „Zeppelin“ sedanje konstrukcije za prekooceanske polete preslabi. — V Porenju je izprtih 225.000 delavcev. — Italija: V Italiji so bile zadnji čas velike poplave. — Papež je imenoval msgr. Jos. Mutschlechnerja administratorjem briksenške škofije. — General Nobile je bil odpuščen iz vojaške službe. On ne sme zapustiti Rima, se ne sme javno pokazati, ne sme sprejemati časnikov in ne pisati nobenih člankov. — Ostale države: Pri postaji v Slatini na Romunskem se je zgodila težka železniška nesreča, ki je zahtevala 36 mrtvih in 30 ranjenih. Mrtvi so bili popolnoma oropani. Neznani zločinci so jim odvzeli denar in vse ostale dragocenosti. — V Ameriki je bilo v teku enega leta kaznovanih vsled zauživanja alkoholnih pijač 60.000 ljudi, ki so plačali 7 milijonov dolarjev kazni. Radi tihotapstva alkohola je bilo zaplenjenih 22 tujih in 400 domačih ladij.

Albert:

Švica in mi.

(Nadaljevanje.)

Vse premalo je pri nas samozavesti in zdrave podjetnosti. V Švici ima vsak kmetijski fant, ki misli biti bodoči gospodar, kmetijsko šolo, in vsako dekle, ki misli biti kdaj gospodinja, gospodinjsko šolo in če le mogoče, tudi še kuharsko ali pa vsak kakšen tečaj. V tukajšnji družini n. pr., ki poseduje 15 ha zemlje, kakršnih je na tisoče na Koroškem, je pet sinov in ena hčerka, pa so vsi nekoliko izšolani: starejši je bančni inšpektor, najmlajši je v trgovski šoli, ostali trije imajo kmetijsko šolo, hčerka pa gospodinjsko-kuharsko in ženski licej. Pri nas gredo v kmetijsko šolo povečini fantje, ki nimajo nikakega upanja, da bi postali kedaj gospodarji, ali pa zastojkarji. In dekleta bi se imela še dosti bolj pripraviti za bodoči stan, zakaj one morajo biti v prvi vrsti dobre gospodinjice, potem dobre žene in dobre matere. Kako se pripravljajo naša dekleta za veliko nalogo, ki jih čaka v življenju? One, ki so nekoliko izobražene, poštene in zdrave in ki bi bile lahko naše najboljše gospodinjice, dobre žene in vzorne matere, te gredo v mesto in so za nas izgubljene. Gredo pa tudi v samostane ali pa se sploh ne omožijo, ker ne znajo ceniti vrednosti slovenske žene ali pa ker se čutijo preslabe za ta veliki, sveti in človekoljubni poklic, mogoče pa tudi vsled tega, ker današnji moški svet ni več takšen, da bi bilo vredno zani žrtvovati lepe ponosne dekliške sanje.

Vse premalo se dandanašnji upošteva pomen žene-matere. Kakršna je žena, takšen je mož, takšno je gospodarstvo in družina. Kakršna je mati, takšni so otroci, takšen je narod in država. Mnogo se govori in piše dandanes o ženski enakopravnosti in povzdigi. Gotovo tičijo tudi v ženski talenti in sile, na katere je svet lahko ponosen, toda s tem svetu ne koristi v zadostni meri. Ona naj se vrne nazaj v svoje srce, v svojo družino; tam je njeno polje, od vekomaj od stvarnika določeno in od tu naj deluje za človeški blagor, od tu naj podaja svetu živo postavo, žive spomenike v obliki zdravih, človeški družbi koristnih članov. Dajte nam dobrih mater, da ozdravijo bolno in razdrto človeško družbo!

Da se to doseže vsaj v manjšem obsegu vsaj med nami, je treba skrbeti za splošno na-

rodno izobrazbo. Mi Slovenci smo beden narod, ali kljub temu smo pridni in delavni in naša zemlja ni najslabša. Ne moremo pošiljati otrok v razne koristne šole in zavode, kjer bi si prisvojili potrebnega znanja, s katerim bi se dvignilo naše blagostanje. Mirno moramo gledati, kako se tujci vedno bolj košatijo med nami, naši najboljši ljudje pa morajo s trebuhom za kruhom v širni svet. Drugi pa, ki zaenkrat še lahko rečejo, da so na svoji zemlji, postajajo od dne do dne bolj odvisni od ljudi, ki imajo za lepimi besedami črne namene in ki bi najrajši videli, da bi kar danes izginili s Koroške vsi tisti dobri, mehki ljudje, ki so še do danes ostali zvesti veri svojih očetov in sladki materni besedi.

Srce vsakega poštenega domoljuba je žalostno, ko premišljuje križev pot slovenskega naroda na Koroškem. Toda za Velikim petkom pride Velika nedelja in tudi naše ljudstvo bo nekoč vstalo in bo hodilo jasnih lic v nedeljski obleki po svoji lepi zemlji koroški. Za to pa si moramo nabirati moči od postaje do postaje v obliki izobrazbe, zakaj primerno izobražen in poučen človek, ki pozna sebe, svoje ljudi in razmere, se nikoli ne bo dal zapeljati in pogubiti. Toda vsak ne more na visoke šole, ljudske šole pa so nam sovražne, ker zasmehujejo kar je naše in nam vsiljujejo, kar je tuje. One nas nočejo razumeti, a mi jih ne moremo. Ostane nam tedaj samo še pot samopomoči. Fantje, bodoči gospodarji, naj bi šli v kmetijske šole, naj bi obiskovali razne tečaje in se zanimali za svoj stan. Če vas v koroške kmetijske šole ne sprejmejo ali če ne odgovarjajo vašim potrebam, tedaj pojdite drugam: v Nemčijo, na Češkoslovaško, v Jugoslavijo ali pa mogoče v Švico, samo da si pridobite potrebnega vpogleda in moči, da rešimo naš kmečki stan, ki je najvažnejši stan in opora našega naroda na Koroškem. In ve dekleta z jasnimi očmi in rdečimi lic kakor napol razviti zabolčni cvet, ki imate nageljne rade in zdehate od zaljubljenosti ter sanjarite, da same ne veste o čem, pojdite v gospodinjske šole, naučite se dobro, zdravo in poceni kuhati in šivati, da nekoč otroci ne bodo letali raztrgani okrog in da mož ne bo kazal golo koleno. Potem pa brez skrbi lahko pogledate za kakim ženinom, ki naj bo trezen, pošten in delaven mož. Žal se pri nas le prepo-gosto sklepajo te važne življenjske zveze prej, predno zna dekle gospodinjiti in kuhati. Tudi v tem oziru bi nam bili lahko Švicarji za zgled, zakaj tudi v tej stvari so oni zelo previdni in preračunjeni. Pravijo, da je srce slab gospodar in da je treba v tem slučaju vprašati tudi pamet za svet. (Dolje sledi.)

Iščemo sposobne zastopnike
proti najvišji proviziji in stalnim dohodkom.
Tudi začetniki.
Bankgeschäft Friedrich Knoll,
Wien IV., Argentinierstrasse 29/7.

Izšla je
Blasnikova
Velika Pratika
za navadno leto 1929,
ki ima 365 dni.
„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj vpoštevan in je še danes najbolj obratjan. Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.
„VELIKA PRATIKA“ je najboljši in najcenejši družinski koledar.
Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 D. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri:
J. Blasnika naslednikih
tiskarna in litografski zavod.
Ljubljana, Breg stev. 12.